

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **I. K.**, bývajúceho v B., zastúpeného J. P., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **J. L.**, advokátovi so sídlom v P., správcovi konkurznej podstaty úpadcu D., a.s. v konkurze, B., **o neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru a náhradu mzdy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 10 C 54/2001, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 8. apríla 2009 sp. zn. 4 Co 312/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 8. apríla 2009 sp. zn. 4 Co 312/2008 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 2. februára 2006 č.k. 10 C 54/2001-128 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi do 3 dní náhradu mzdy 203 361 Sk a v rovnakej lehote mu nahradiť trovy konania; konanie v časti o zaplatenie úrokov z omeškania zastavil. Odporcovi uložil aj povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok. V odôvodnení uviedol, že rozsudkom z 22. januára 2004 č.k. 10 C 54/2001-67 bolo právoplatne rozhodnuté o neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru zo 14. septembra 2001. Súd prvého stupňa zohľadnil, že navrhovateľ listom z 18. septembra 2001 oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho naďalej zamestnával. Za obdobie od 15. septembra do 31. októbra 2001 súd nepriznal navrhovateľovi náhradu mzdy, lebo navrhovateľ bol vtedy práceneschopný a za toto obdobie mu boli vyplatené dávky nemocenského poistenia; náhradu mzdy 203 361 Sk (6 750,34 €) priznal navrhovateľovi za obdobie v dĺžke 4 mesiacov a 15 dní. Námietku

odporcu, že navrhovateľ skončil pracovný pomer dohodou dňom odchodu do starobného dôchodku, považoval súd za neopodstatnenú, lebo nebol zistený žiadny úkon smerujúci k takému skončeniu pracovného pomeru. V časti o zaplatenie úrokov z omeškania súd prvého stupňa konanie zastavil (§ 96 O.s.p.) vzhľadom na čiastočné späťvzatie návrhu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. júna 2007 sp. zn. 4 Co 166/2006 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej zmenil tak, že návrh zamietol. Výrok ukladajúci odporcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok zrušil a odporcovi nepriznal náhradu trov konania. Zmeňujúci výrok odôvodnil nesplnením predpokladov pre priznanie náhrady mzdy navrhovateľovi z neplatného rozviazania pracovného pomeru podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce – zákona č. 65/1965 Zb. v znení účinnom v čase zrušovacieho prejavu (ďalej len „Zákonníka práce“) z dôvodu, že navrhovateľ poberá od 1. októbra 2001 starobný dôchodok, pričom podľa § 98 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení nebol možný „súbeh pracovného pomeru a starobného dôchodku“.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol navrhovateľ dovolaním. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 13. októbra 2008 sp. zn. 3 Cdo 237/2007 tomuto mimoriadnemu opravnému prostriedku vyhovel, rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Podľa jeho právneho názoru bolo v tejto veci podstatné zistenie, k čomu smerovali prejavy vôle navrhovateľa v oznámení z 18. septembra 2001 a v žiadosti o dôchodok. Význam bolo potrebné pripísať tiež tomu, či navrhovateľ nezmenil svoje stanovisko, že trvá na ďalšom zamestnávaní, prípadne či nedošlo k inej skutočnosti, ktorá by vylučovala trvanie nároku podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce. Keďže skutkové zistenia odvolacieho súdu v tomto smere nepovažoval dovolací súd za úplné, označil za predčasný záver odvolacieho súdu, že navrhovateľ na ďalšom zamestnávaní netrval; dovolací súd ale konštatoval, že samo priznanie starobného dôchodku navrhovateľovi na jeho žiadosť neznamená, že navrhovateľ na ďalšom zamestnávaní netrval.

Krajský súd v Bratislave po vrátení veci dovolacím súdom na ďalšie konanie rozsudkom z 8. apríla 2009 sp. zn. 4 Co 312/2008 odvolaním napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 2. februára 2006 č.k. 10 C 54/2001-128 zmenil v napadnutej časti tak, že

návrh zamietol; rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení uviedol, že „na pojednávaní podľa § 214 ods. 1 O.s.p. doplnil dokazovania oboznámením sa so žiadosťou o dôchodok podanou navrhovateľom Sociálnej poisťovni 1. októbra 2001 a dospel k záveru, že odvolanie odporcu je dôvodné“. K tomuto záveru dospel na základe žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok, v ktorej navrhovateľ uviedol, že nebude ďalej pracovať. Z toho odvolací súd vyvodil, že navrhovateľ už v skutočnosti na ďalšom zamestnávaní netrval a sám sa rozhodol pre dávku dôchodkového poistenia; tým ale stratil nárok na náhradu mzdy (§ 61 ods. 1 Zákonníka práce). O náhrade trov celého konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.; procesne úspešnému odporcovi nepriznal náhradu trov konania, lebo nepodal návrh na rozhodnutie o priznaní tejto náhrady.

Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 8. apríla 2009 sp. zn. 4 Co 312/2008 podal navrhovateľ dovolanie, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Podľa názoru dovolateľa je rozhodnutie odvolacieho súdu založené na nesprávnych skutkových zisteniach, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, nerešpektuje skôr zaujatý právny názor dovolacieho súdu, vydané bolo v konaní postihnutom inou vadou a bez náležitého preskúmania a zdôvodnenie výsledkov vykonaného dokazovania. Opätovne zdôraznil, že trval na ďalšom zamestnávaní u zamestnávateľa, čo mu aj oznámil listom z 18. septembra 2001, ktorého obsah nikdy nespochybnil a svoju písomne prejavenu vôľu potvrdil aj vo svojich výpovediach pred súdom; odvolací súd pochybil, keď bez náležitého vysvetlenia nezohľadnil dôkazy preukazujúce tento jeho úmysel. Dovoláním napadnuté rozhodnutie je preto aj nepreskúmateľné. Odvolací súd jednostranne akcentoval iba obsah žiadosti o priznanie starobného dôchodku a nezohľadnil jeho argumentáciu na pojednávaní 8. apríla 2009. Pokiaľ odvolací súd dospel k názoru, že existujú rozpory medzi tým, čo navrhovateľ prejavil v liste z 18. septembra 2001 a v žiadosti o starobný dôchodok, mal tento rozpor odstrániť výsluchom navrhovateľa a s výsledkom dokazovania sa relevantne vyporiadať v odôvodnení rozsudku. Zdôraznil však, že medzi žiadosťou o starobný dôchodok a jeho vôľou naďalej pracovať u odporcu neexistuje žiadna logická spojitosť, oba prejavy vôle boli adresované odlišným subjektom a v odlišných životných situáciách. Z týchto dôvodov žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom, proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie a jemu predchádzajúce konanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Vzhľadom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k vadám konania vymenovaným v § 237 O.s.p. Procesné vady tejto povahy neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. V zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd ďalej skúmal, či v konaní nedošlo k inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Na výskyt procesnej vady tejto povahy je dovolací súd povinný prihliadnuť bez ohľadu na to, či na ňu dovolateľ poukázal alebo nepoukázal. Dovolací súd dospel k záveru, že v odvolacom konaní k takejto vade došlo.

1. O procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. ide medziiným vtedy, keď súd v procese dokazovania nevykoná dokazovanie spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

V predchádzajúcom (zrušujúcom) rozhodnutí dovolací súd zdôraznil, že samo podanie žiadosti o starobný dôchodok a priznanie tohto dôchodku „neznamená bez ďalšieho, že navrhovateľ na ďalšom zamestnávaní netrvá, najmä za situácie, ak listom z 18. septembra 2001 oznámil odporcovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní“. Dovolací súd zdôraznil potrebu náležite zistiť, aká bola vôľa navrhovateľa jednak v čase oznámenia zamestnávateľovi o trvaní na ďalšom zamestnávaní, jednak v čase podania žiadosti o starobný dôchodok. V oboch prípadoch išlo o zistenie skutkových okolností v čase písomného prejavenia vôle navrhovateľa v jeho písomných právnych úkonoch (listinách), dokazovanie ktorými ale v preskúmvanej veci nebolo vykonané v súlade so zákonom.

Dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní (§ 122 ods. 1 O.s.p.). Dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie (§ 129 ods. 1 O.s.p.).

Z obsahu spisu nevyplýva, že by na niektorom zo súdnych pojednávaní bolo vykonané dokazovanie listinou – oznámením navrhovateľa zamestnávateľovi z 18. septembra 2001 o tom, že trvá na ďalšom zamestnávaní. Takéto dokazovanie nevykonal ani odvolací súd. Po vrátení veci dovolacím súdom na ďalšie konanie požiadal odvolací súd Sociálnu poisťovňu o zaslanie fotokópie žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok. Z obsahu tejto žiadosti odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal a uzavrel, že navrhovateľ po podaní žiadosti o starobný dôchodok nemal vôľu pokračovať v ďalšom zamestnaní. Odvolací súd ale dokazovanie touto listinou – žiadosťou o starobný dôchodok (č.l. 177 spisu) nevykonal (resp. nevykonal spôsobom, ktorý predpisuje ustanovenie § 129 ods. 1 O.s.p.). Zo zápisnice spísanej na odvolacom pojednávaní 8. apríla 2009 (č.l. 182 spisu) vyplýva, že predsedníčka senátu na ňom oboznámila priebeh doterajšieho konania a účastníci sa vyjadrili k veci; žiadne dokazovanie ale na tomto pojednávaní vykonané nebolo.

So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že odvolací súd k skutkovým zisteniam, na ktorých založil svoje rozhodnutie, nedospel v súlade s § 122 ods. 1, § 129 ods. 1 O.s.p., § 211 ods. 2 a § 213 ods. 3 O.s.p. To opodstatňuje záver, že v konaní pred dovolacím súdom došlo k procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

2. K procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. došlo tiež nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia (viď R 111/1998). Dovolací súd poukazuje na to, že navrhovateľ: a/ v žiadosti o starobný dôchodok uviedol, že jeho zamestnanie skončilo 14. septembra 2001 (č.l. 177 spisu), b/ oznámenie zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, vyhotovil 18. septembra 2001 (č.l. 12 a 180 spisu), c/ o starobný dôchodok požiadal Sociálnu poisťovňu od 1. októbra 2001, d/ návrh na začatie občianskeho súdneho konania v danej veci podal 5. októbra 2001 (č.l. 1 spisu) a f/ aj v konaní pred súdmi oboch nižších stupňov zotrval na ďalšom zamestnávaní (č.l. 122 a 182 spisu). Z týchto úkonov navrhovateľa vyplývajúce údaje sú z hľadiska časového a vecného nejednoznačnej povahy, so zreteľom na ktorú spornosť v otázke jeho trvania na ďalšom zamestnávaní v zmysle § 61

ods. 1 Zákonníka práce neodstraňuje sama skutočnosť, že podal žiadosť o starobný dôchodok, v ktorej uviedol, že „zamestnanie skončilo“ a po priznaní dôchodku nebude pracovať.

Prax súdov sa aj po úkone zamestnávateľa, ktorým prejavil vôľu skončiť so zamestnancom pracovný pomer, stretáva s prípadmi, v ktorých zamestnávateľ alebo zamestnanec robia rôzne následné právne úkony, týkajúce sa niekedy tiež zrušovacieho prejavu alebo pracovného pomeru medzi nimi. Pokiaľ je sporné, či a akú vôľu v takomto úkone niektorý z nich prejavil, je v zmysle § 240 ods. 3 Zákonníka práce potrebné spornú otázku riešiť s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti daného prípadu. Judikatúra súdov už dávnejšie dospela napríklad k záveru, že samo vyznačenie skončenia pracovného pomeru v občianskom preukaze na žiadosť zamestnanca po tom, čo mu zamestnávateľ dal neplatnú výpoveď, neznamená ešte, že tým zamestnanec mienil skončiť pracovný pomer so zamestnávateľom (viď R 39/1985). Na potrebu dôslednej aplikácie ustanovenia § 240 ods. 3 Zákonníka práce poukázalo v obdobnej súvislosti aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 125/1996 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 6/1997.

Dovolací súd pre účely preskúmanej veci (i keď s dopadom na riešenie odlišnej právnej otázky) podobne konštatuje, že pokiaľ zamestnanec podal žiadosť o starobný dôchodok, v ktorej uviedol, že jeho zamestnanie skončilo, a zamestnávateľa požiadal, aby podpisom a pečiatkou na tlačive žiadosti o starobný dôchodok potvrdil správnosť v nej uvedených údajov, nemožno z toho ešte vyvodiť, že zamestnanec v rozhodujúcom čase netrval na ďalšom zamestnávaní (§ 61 ods. 1 Zákonníka práce). Aj takýto prejav vôle zamestnanca treba vykladať v súlade s ustanovením § 240 ods. 3 Zákonníka práce a s prihliadnutím na všetky okolnosti, za ktorých k nemu došlo. So zreteľom na individuálne okolnosti prípadu treba vziať do úvahy, či vôľa zamestnanca prejavená v jeho právnom úkone bola vážna a či chcel alebo nechcel zotrvať na ďalšom zamestnávaní. Dovolací súd pripomína, že v čase podania žiadosti o starobný dôchodok pretrvávala právna neistota v otázke platnosti zrušovacieho prejavu zamestnávateľa a že spornosť v otázke, či „zamestnanie skončilo“ dňa 14. septembra 2001, bola v danom konaní odstránená až 22. januára 2004, kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 28. novembra 2002 č.k. 10 C 54/2001-67 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 4. decembra 2003 sp. zn. 9 Co 103/2003 určujúci neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru. Vzhľadom na už vyššie uvedené okolnosti a tiež vecnú a časovú nejednoznačnosť mal odvolací súd (v nadväznosti na výsledky dokazovania vykonaného

v podstatne širšom rozsahu a najmä v súlade so zákonom) bližšie vysvetliť všetky svoje úvahy, ktorými sa riadil (§ 157 ods. 2 O.s.p.), a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že oznámenie zamestnávateľovi (č.l. 12 a 180 spisu) robil navrhovateľ bezpochyby so zámerom vyvolať právne účinky v pracovnoprávnom vzťahu a žiadosť o starobný dôchodok podal so zámerom vyvolať právne účinky vo sfére dôchodkového zabezpečenia.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový aplikuje príslušnú právnu normu a pri ktorej zo svojich skutkových zistení vyvodzuje právne závery. Dovolateľom napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávali v dovolacom konaní (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Z uvedených dôvodov dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková